פועלי כל הארצות התאחדו!

זו הדרך

ZO HADEREKH زو هديرخ

גיליון 20, 13 במאי 2020

ימינה פנה

קבלת פנים רועשת צפויה לממשלת הימין בראשות הנאשם בפלילים והגנרלים שמעלו באמון הציבור

יו״ר הכנסת, בני גנץ, הודיע השבוע כי השבעת ממשלת הימין החדשה תתקיים ביום חמישי, 14 במאי, בשעה 13:00. זאת, לאחר שההשבעה נדחתה בשל ביקורו הצפוי של שר החוץ האמריקאי מייק פומפאו. ככה זה במושבות, מגיע נציגו של הביג צ׳יפ ויש לעשות לו כבוד. לא יעלה על הדעת שפומפאו יידחה את ביקורו בגלל שהמקומיים מתכננים איזו ממשלה חדשה, הרי מה הם מסוגלים להחליט לבדם בלי עצתו-הוראותיו?

ממשלת המנותקים על עשרות שריה וסגניהם, תופחת. הליכוד ביקש השבוע להגדיל את מספר השרים בממשלה אפילו ל-34, נוסף לראש הממשלה ולראש הממשלה "החלופי", וזאת במקום 30 כפי שתוכנן תחילה. על מספר סגני שרים – טרם סוכם. "ממשלת חירום" קוראים לה. הממשלה העומדת לקום תתרום למאבק באבטלה כנראה רק מילים. אבל כבר בצעדיה הראשונים היא הצליחה לסדר מקום עבודה עם שכר גבוה במיוחד לכ-50 פוליטיקאים ויותר.

אגב, קשה עד מאוד להעריך את תרומתה של הממשלה למאבק באבטלה, אם תהיה כזאת, שכן הביטוח לאומי הפסיק לפרסם את מספר מחוסרי העבודה. על פי הנתונים האחרונים שפורסמו לפני כשבועיים, היו בישראל כ-1.1 מיליון מחוסרי עבודה. יש רגליים להערכה ששיעור האבטלה עלה בשבועיים שחלפו.

לממשלה הישנה-חדשה צפויה קבלת פנים רועשת: בעת השבעתה יתקיימו מול משכן הכנסת הפגנות רבות ומגוונות. חד"ש קראה לחבריה ולאוהדיה למחות נגד "ממשלת הסיפוח והקיפוח"; פעילי "קואליציית ה-100%", המאגדת תנועות חברתיות, ארגוני עובדים וגם את חד"ש ומק"י, מתכוונים למחות נגד אוזלת ידה של הממשלה ונגד מדיניותה הניאו-ליברלית. גם תושבי הרשויות המקומיות הערביות יגיעו לכנסת כדי להפגין נגד האפליה הבוטה (ר׳ עמוד 3) שנוקטת הממשלה בחלוקת כספי הסיוע עקב משבר הקורונה. עוד יפגינו מול הכנסת אנשי מחאת הדגלים השחורים, המקיימים מדי יום משמרות מחאה מול בתיהם של חברי הכנסת של כחול-לבן שבגדו בבוחרים, ואשר בהנהגת הגנרלים גנץ ואשכנזי עומדים להצטרף לממשלת המואשם בפלילים. ואיננו שוכחים את עובדי אל על הנאבקים נגד פיטוריהם של מאות עובדים, שהפגינו השבוע מול האוצר ו מול ביתו של ראש הממשלה.

רבים-רבים יגיעו לכנסת ביום חמישי השבוע כדי למחות, ובצדק. הקמת ממשלה ימנית-קיצונית וניאו-ליברלית נוספת היא אבן דרך בהידרדרות של המשטר בישראל לעבר פשיזם. בית המשפט העליון נכנע אף הוא ל"רוח התקופה" ופסק לטובת בנימין נתניהו וממשלתו. אך הרוב הפרלמנטרי בכנסת התומך בנתניהו פועל בסתירה לאינטרסים של רוב האזרחים, המתנגדים להמשך מדיניות הקיפוח והדורשים פיצוי הולם עקב פגיעת המגפה.

המצב הפוליטי החדש מטיל אחריות גדולה על הרשימה המשותפת, ובייחוד על חד"ש ומק"י. על כך עמד יו"ר הרשימה המשותפת, ח"כ איימן עודה (חד"ש), שאמר השבוע בכנסת: "הלחץ הפרלמנטרי שלנו לא יספיק. מי שרוצה שינוי מהותי חייב להצטרף אלינו ברחובות".

דברים בשם אומרם

בליכוד רוצים לאסור את ה-1 במאי

"ח"כ קטי שטרית מהליכוד הודיעה כי תפעל בשבוע הקרוב להגיש הצעת חוק אשר תמחק את אזכור האחד במאי מספר החוקים של מדינת ישראל. שטרית מסרה: 'בישראל הליברלית והמודרנית אין להתיר המשך הנפת הדגלים האדומים'".

(ערוץ 7, 1.5)

אהוד ברק עף על זה

"הקנאביס הצליח להציב את אהוד ברק במקום הרביעי ברשימת מקבלי התגמול הגבוה בחברות הציבוריות בתל אביב. ראש הממשלה לשעבר מכהן כיו"ר חברת מדעי החיים אינטרקיור, שעיקר פעילותה היא אחזקתה בחברת הקנאביס הוותיקה קנדוק. ב־2019 עמד התגמול הכולל שקיבל על 37.1 מיליון שקל, מהם 36.7 מיליון שקל כתשלום מבוסס מניות – פי 3.8 מהכנסותיה של קנדוק שעמדו על 9.6 מיליון שקל – ושכר של 446 אלף שקל".

("כלכליסט", 5.5)

לספור עד 10 הם יודעים? מצוין!

"חרדים רבים שהוכשרו להוראת תורה שבעל-פה מלמדים בפועל מקצועות אחרים. כתוצאה מכך נוצר מצב אבסורדי בו לא פחות מ-95% מהמורים למתמטיקה במוסדות לבנים לא למדו בעצמם לבגרות במתמטיקה, אלא מקצועות קודש בלבד".

(דו"ח מבקר המדינה, 4.4)

בצרפתית זה נשמע טוב יותר: חפש את האישה

"בני גנץ חיפש אישה דרוזית, היה לנו משא ומתן של חודש ובסוף הסכמתי להצטרך לרשימה. הראשון שהגיע אלי היה חילי טרופר. הם עשו גוגל וחיפשו 'דרוזיות מצליחות' וכך הגיעו אלי. יש לנו הרבה סיפורי הצלחה של נשים דרוזיות".

(ח"כ ע'דיר כמאל מריח מסיעת יש עתיד, "דה מרקר" 1.5)

... וחפש את בעל ההון

"בפעם הראשונה אחרי חודשיים, שבה חדשות 12 לעסוק בצרות הכלכליות של יצחק תשובה, אחד מאנשי העסקים הבולטים בישראל. תשובה מחזיק כ-20% ממניות ערוץ קשת 12 באמצעות בתו גל נאור. בתחילת חודש מרס, על רקע צניחת המחירים בשווקי האנרגיה ומשבר הקורונה, התרסקה מניית קבוצת דלק שבשליטת תשובה, וגבר החשש שאיש העסקים לא יוכל לעמוד בהחזר הלוואות בסך עשרות מיליארדים באמצעותם מימן את רכישת נכסיו. ב-8.3, היום הראשון שבו נפלה המניה של תשובה בכ-30%, שודר על כך דיווח קצרצר בן 10 שניות במהדורת החדשות המרכזית של חדשות 12. בשעה שבחדשות כאן 11 ובחדשות 13 הרחיבו מאז על הצרות הכלכליות של תשובה, ועל ההשלכות הצפויות לכיס של כולנו (כולל מענק ממשלתי של מאות מיליונים למונופול הגז), בחדשות 12 שמרו על דממה".

(אורן פרסיקו, "העין השביעית", 4.5)

מכתבים למערכת

ללכת בדרכו של יונה סאלק

מדי יום מתפרסמות ידיעות על "מציאת תרופה" נגד הקורונה. כדי להתמודד עם המגפה, משתתפת הקהילה המדעית בעולם כולו במרוץ למציאת חיסון. לצד שיתופי פעולה מרשימים נותרו בעיקר שתי שאלות קשות: האם כשימצא חיסון יירשם עליו פטנט, כך שמדינות מסוימות לא יוכלו לשאת בעלותו, והאם הוא יופץ לאותם מקומות בהם הוא נדרש ביותר.

ברור שלמדינה בה יימצא החיסון יהיה יתרון עצום – בין אם החיסון יפותח בידי תעשיית התרופות ובין אם בידי מוסד אקדמי, או תוך שיתוף פעולה ביניהם. באפשרותה של כל מדינה בה יימצא חיסון לקבוע את תהליכי אישורו, ואף לשלוט במועד בו תאפשר ליצרן לייצאו למדינות אחרות. כך היה בזמן שפעת העופות ב-2009, כאשר אוסטרליה הייתה המדינה הראשונה שפיתחה חיסון יעיל. הדרישה הבינלאומית לחיסון הייתה מעל ומעבר ליכולת הייצור של אוסטרליה, והממשלה הורתה על מתן עדיפות לאזרחים אוסטרלים לפני שתינתן רשות לייצא את החיסון.

גם הפעם ברור, כי אין מדינה אחת שיש בידיה אמצעים ויכולת הייצור – אם וכאשר יימצא החיסון – היכולים לעמוד בביקוש העולמי. חשוב לכן שמנהיגי העולם יכירו בכך שמדובר במשבר המצווה עלינו לחרוג מההתנהלות הרגילה, ולהבטיח שללא קשר לזהות ממציא החיסון, לא יירשם עליו פטנט שיצור מונופול ויגביל את יכולות הייצור. פטנט שכזה יהיה בעל משמעויות הרסניות ליכולתן של כל המדינות, בעיקר העניות, לספק את החיסון לכל אזרחיהן. בנוסף – יש לאפשר לכל המדינות שיש בידיהן אמצעי ייצור, לייצר את החיסון באופן המוני וחופשי ממגבלות. כמו כן יש ליצור מנגנון תיאום בינלאומי, שיאפשר לנתב חיסונים בין מדינות למקומות בהם החיסון דרוש ביותר. כבר עתה מבטיחות כמה ממשלות אירופיות כי אם יצליחו לפתח חיסון ולרשום עליו פטנט, יאפשרו לכל מדינה לייצר את החיסון כך שיהיה נגיש לאוכלוסיות פגיעות.

אולם, חשוב שלא נסתפק בהצהרות ונבין שבטווח הארוך אנו מחויבים להיפרד ממשטר הפטנטים ולעבור לשיטה שונה של שיתוף ידע – אם באמצעות חממות מחקר משותפות, מימון מחקרים בידי קרן משותפת למספר מדינות, עידוד ותמיכה תקציבית בחיסונים ובתרופות חדשניות.

גם בשגרה גובה משטר הפטנטים את מחירו בחיי אדם ובבריאותם, ומטיל מעמסה כלכלית הפוגעת ביכולתן של מדינות לספק רפואה מתקדמת וחדשנית לתושביהן. אך מה שהוא בלתי נסבל בשגרה, הופך לאסון בעת מגפה. לכן, במיוחד בימים אלה, ראוי ללמוד ממעשיו של ד"ר יונה סאלק, ממציא חיסון הפוליו, אשר סירב לרשום עליו פטנט ובכך איפשר לכלל מדינות העולם שרצו בחיסון – כולל ישראל – למגר את המחלה. אין שום סיבה לא ללכת בעקבותיו.

הדס זיו

מנהלת תחום האתיקה ברופאים לזכויות אדם

ניתן לשלוח מכתבים למערכת באמצעות הדוא"ל
zohaderekh@gmail.com
או לתיבת דואר 26205 ת"א-יפו 6126102

ממשלת הימין לא סוטה מדרכה הניאו-ליברלית והגזענית

מילים והבטחות: ממשלת ישראבלוף

משרד האוצר הודיע ביום שישי (8.5) כי יפעל להרחבת תוכנית הסיוע הממשלתית להתמודדות עם נגיף הקורונה לכ-100 מיליארד שקלים. לצורך הרחבת התוכנית יתוקן חוק יסוד: משק המדינה, כך שהממשלה תהיה רשאית להוציא 14 מיליארד שקל נוספים מעבר למותר היום בחוק.

"ההרחבה תכלול גם תוכנית חדשה לעידוד התעסוקה בהיקף של שישה מיליארד שקלים, ובה מענקים שתכליתם חזרה מהירה לתעסוקה, על מנת להפחית את שיעור האבטלה הצפוי", נמסר.

הסיוע לשיקום הכלכלה, העשוי, כאמור, להגיע ל-100 מיליארד שקל, שווה ערך לכרבע מתקציב המדינה בשנה שעברה - סכום נכבד לכל הדעות.

"ההרחבה" אמורה להיות תוכנית סיוע הממשלתית השלישית עליה הכריזה ממשלת הימין. אך המחאות החברתיות מסרבות להתמוסס, וביום חמישי שעבר (7.5) נוספה להן גם מחאת הסטודנטים (ר' כתבה בעמ' 6). מדוע נמשכת המחאה חרף "נדיבותה" הרבה של הממשלה? במילים אחרות: הייתכן שאין שום קשר בין הכרזות למעשים? כמה כסף באמת הגיע לעובדים, למובטלים, לעסקים הקטנים, לעצמאים? הממשלה אינה מספקת נתונים, ובמסיבת העיתונאים האחרונה של ראש הממשלה בנימין נתניהו (2.5) אף ניכר רגע של מבוכה בעת ההודעה בדבר "ההקלות הנוספות".

בשלב מסוים שאל אחד העיתונאים את נתניהו לגבי הסיוע המקרטע לעצמאים. ראש הממשלה מלמל משהו בנוסח: "הסיוע של ישראל הוא לא זעום. הוא מאוד נדיב, אבל הוא צריך להגיע... מדובר בכמה יש לנו", התחיל לחפש דבר מה בניירותיו והוסיף: "שמונה מיליארד אהההה... אולי אפשר לתת...". ואז פנה נתניהו לעבר ראש רשות המסים המופתע, וקרא בליווי תנועת ידיים: "ערן יעקב זהו תורך, בוא, בוא. תעמוד פה. תספר מה עושים". ממש לא ברור מה עושים ואם עושים – אבל ברור שנתניהו לא יודע.

לפני שבועיים החל העיתון "גלובס" במעקב אחר קצב הביצוע של תוכניות הממשלה לחילוץ המשק ממשבר הקורונה. על פי הבדיקה שפורסמה בשישי האחרון (9.5), עד היום הוצאו כ-7.7 מיליארד שקל מתקציבי המדינה והביטוח הלאומי לתמיכה במשק - פחות מעשירית מהחלטת ה-80 מיליארד, ורחוק מאד מה-100 מיליארד שמבטיחים כעת. זאת, שישה שבועות מאז הכריזו ראש ממשלת המעבר בנימין נתניהו ושר האוצר היוצא משה כחלון על התוכנית.

על פי בדיקת העיתון, דמי האבטלה לעצמאים וליוצאים לחל"ת הם ההוצאה התקציבית הגדולה ביותר במסגרת ההתמודדות עם משבר הקורונה. לפי הערכות האוצר, המדינה צפויה לשלם כ-16 מיליארד שקל בדמי אבטלה למי שאיבד את מקום עבודתו או הוצא לחופשה ללא תשלום כתוצאה ממשבר הקורונה.

מתוך סכום אדיר זה שולמו בפועל עד היום בקושי 10%, כלומר כ-1.6 מיליארד שקל. סכום זה כולל את העלות של שורת הקלות בתנאי הזכאות לקבלת דמי אבטלה שהוכנסו באמצעות תקנות לשעת חירום. מדובר בקיצור תקופה האכשרה המינימלית הנדרשת לצורך זכאות לדמי אבטלה מ-12 חודשי עבודה ל-6 חודשי עבודה בטרם האבטלה.

סכום נוסף של כ-2.3 מיליארד שקלים העביר הביטוח הלאומי בחג הפסח כמענקים לכל ילד, קשיש ונכה: 500 שקל. זו התוכנית היחידה שהממשלה הצליחה להשלים את ביצועה. המוסד לביטוח לאומי הוציא מקופתו כ-4 מיליארד שקל לטיפול במשבר הקורונה. הדגש הוא "מקופתו" – ולא מתקציב המדינה או מרזרבות הענק (כ-500 מיליארד שקל!) שנצברו בבנק ישראל "לטיפול במצבי חירום".

עד ל-17 במאי אמורים דמי האבטלה עבור חודש אפריל להגיע לחשבונות הבנק של כמיליון תובעים. מדובר בסכום של כ-6 מיליארד שקל, שתשלומו מעורר קשיים טכניים גדולים. בחודשים ינואר ופברואר שילם הביטוח הלאומי כ-300 מיליון שקל כדמי אבטלה, סכום קטן פי 20. יצוין שבקמצנותו כלפי העובדים המוחלשים החליט הביטוח הלאומי לנכות מדמי האבטלה את הקצבאות המשולמות לאמהות חד-הוריות, בעלי מוגבלות וקשישים. לפי "הארץ" (12.5) "בשביל העניים ביותר הממשלה לא מוכנה להשקיע אפילו חצי אחוז מתקציב המדינה למאבק בקורונה".

לפי נתונים שפרסם האוצר (6.5), משבר הקורונה עדיין לא מכביד דרמטית על הוצאות המדינה. לפי נתוני המשרד, מתחילת השנה גדלה ההוצאה הממשלתית רק ב-0.3% לעומת ההוצאה באותה התקופה בשנת 2019. מתחילת השנה הוציאה המדינה 132 מיליארד שקל – מתוכם רק 3.8 מיליארד היו הוצאה ישירה לטיפול בקורונה. לא רק שלא הוציאו את הכספים המובטחים: גם כאשר משוחררים סוף סוף הכספים, ממשלת הימין אינה חורגת מעמדותיה הניאו-ליברליות והגזעניות. הדוגמא הבולטת ביותר היא הסיוע שהובטח לרשויות המקומיות – שטרם מומש, כמובן.

2.8 מיליארד שקל הובטחו לכלל הרשויות המקומיות במדינה, ומתוכם 56 מיליון שקל בלבד לרשויות המקומיות הערביות. כלומר, פחות מ-2% מתקציב התמיכה ברשויות המקומיות יינתן ליישובים בהם מתגוררים 20% מאזרחי ישראל. על כך אמרה ח"כ עאידה תומא-סלימאן (חד"ש – הרשימה המשותפת): "כל ממשלה בעולם שהייתה מקצה אחוז שולי כזה למיעוט המהווה חמישית מכלל האוכלוסייה, הייתה נקראת, בפירוש, ממשלת אפרטהייד. וזו בדיוק ממשלת ישראל. אי אפשר להשלים עם האפליה. לכן, נעמוד ונתמוך במחאה של הרשויות המקומיות הערביות עד השגת כל זכויותיהן – זכויותינו".

אפרים דוידי

יום הניצחון ה-75

75 שנים עברו מאז כניעת הנאצים לצבא האדום הסובייטי ושחרור האנושות כולה מהסכנה הגדולה ביותר שידעה מעולם. מכונת המלחמה הנאצית אחראית לרצח 50 מיליון בני אדם, בהם 27 מיליון אזרחי ברית-המועצות, 6 מיליון יהודים ומיליוני צוענים, נכים, קומוניסטים ומתנגדי משטר. שנות אופל אלה חשפו את עומק הרשע אליו יכולים להגיע אנשים בשר ודם – כפי שלא נראה לפני כן. עלינו להיאבק יום יום כדי שלא נראה רשע כזה שוב.

ביום הניצחון אנחנו מודים לכל מי שנלחם ולכל מי שנתן את חייו כדי להביס את הנאצים. ובראשם – לצבא האדום שהקריב מעל ל-10 מיליון חיילים במאבק לשחרר את העולם מרודנות הרשע של הנאצים. הקורבן שהעלתה ברית המועצות במלחמה הפטריוטית הגדולה, כפי שהיא מכונה ברוסית, הוא שהציל את חיינו ואת הציוויליזציה האנושית. החזית המזרחית, ברוסיה, באוקראינה, בפולין – הייתה ארץ של דם וסבל, בה במשך שנים דחקו הסובייטים את הנאצים מערבה, שחררו את מחנות הריכוז וההשמדה, עד שכבשו את ברלין.

אבל ביום כזה אנחנו צריכים לזכור לא רק את המלחמה, אלא גם את התהליכים שהובילו אליה. הפשיזם וצורתו הקיצונית ביותר, הנאציזם, לא צצים בוקר אחד באופן אלים ורצחני. הפשיזם הוא תהליך חברתי הקשור במצוקה כלכלית, בגזענות מושרשת ובתכנון מוקפד מצד מנהיגים דמגוגים מוכשרים ומסוכנים. איננו בעיצומו של תהליך עליית משטר מפלצתי כמו הנאציזם. יש לקוות כי העולם למד את לקחי האסון האדיר של השנאה הגזענית של הנאציזם. אבל כלים מארגז הכלים הפשיסטי מתבלטים בשנים האחרונות בלב הפוליטיקה הימנית בעולם, על רקע המשבר הכלכלי המעמיק של הקפיטליזם. אנחנו מכירים אותם מארה"ב, מהונגריה, מברזיל ומהודו. וכן – גם מישראל.

הכלים המשותפים למשטרים האלה הם דמוניזציה של האחר וסימון מיעוטים כאויבים; הסתה נגד השמאל וציורו כבוגדני; סימון מערכת המשפט כאויבת העם; שינוי מהיר ואלים של נורמות חוקתיות. בכל המדינות האלה סומנו מיעוטים פוליטיים, אתניים וחברתיים כאויבים. בכל המקומות הללו מסיתים המנהיגים בפראות – בין אם נגד הפלסטינים, המוסלמים, היהודים או קהילת הלהט"ב. אנחנו צריכים להיזהר ולהיאבק, כדי שהשנאה של המאה ה-20 לא תופיע שוב במאה ה-21.

הניצחון של 1945 מזכיר לנו עוד משהו – חשוב עוד יותר.

מה משותף לפרטיזן יהודי ביערות פולין, לחייל אמריקאי שמסתער על חופי צרפת, לאיש רזיסטאנס קומוניסט בפאריז, ולאיכר רוסי צעיר שנלחם בסטאלינגראד? מה מחבר ביניהם לבין מתנדבים ערבים ויהודים מפלסטין המנדטורית שהצטרפו לצבאות הברית במלחמה נגד הפשיזם והנאציזם? אחד מאותם מתנדבים היה אבא שלי, והוא הסביר לי מה קשר אותם יחד. כששאלתי אותו איך הוא הצטרף לצבא של בעלות הברית – לכוח הבריטי הכובש כאן, הוא ענה לי בפשטות: הייתי חייב לבחור, אם להיות בצד של הנאציזם או של בעלות הברית. ובחרתי להיות לצד האנושות.

האמונה באדם היא מה שחיבר בין כל מי שניצח את הנאציזם. הידיעה שכאשר משלבים כוחות – בני עמים שונים, בעלי אידיאולוגיות שונות, נגד אויב שמנסה לחסל את האנושיות שבנו – ניתן לנצח. זה הלקח שלנו היום: על כל מי שמאמין בדמוקרטיה ובשוויון לאחד כוחות ולהיאבק נגד הכוחות האפלים המנסים לחסל את העתיד המשותף שלנו. להיאבק עד לניצחון.

עאידה תומא-סלימאן

משמרות תמיכה של חד"ש ומק"י

השבתת הרשויות הערביות

פעילי חד"ש ומק"י בגליל ובמשולש מפגינים מדי יום, מתחילת השבוע, בסולידריות עם השבתתן של הרשויות המקומיות הערביות. ההשבתה נמשכת כשבוע במחאה על האפליה בהקצאת הסיוע הממלכתי בעקבות משבר הקורונה. בראשית השבוע עתרו ראשי הרשויות לבג"ץ, באמצעות מרכז עדאלה, בדרישה להקצות להם סיוע תקציבי באופן שוויוני.

ההשבתה כוללת את מערכות החינוך, הרווחה, איסוף האשפה, שיטור ופיקוח עירוני, ובעיקר את חדרי המצב לקורונה האמורים לנהל את המאבק בהתפשטות המגפה.

בעתירה לבג"ץ נטען כי מדיניות הסיוע הממשלתית אינה מתחשבת במאפייני היישובים הערביים ומנוגדת לחוק, שאינו מגביל את ההנחה לארנונה לעסקים בלבד. העותרים מבקשים מבג"ץ להורות על קביעת קריטריונים באופן שיתחשב במאפייני הנזק הכלכלי שנגרם ליישובים הערביים. בהיעדר אזורי תעשייה ומתחמי עסקים, עיקר ההכנסה מארנונה של הרשויות הערביות היא מארנונה למגורים.

ביום שני נערכו שתי משמרות מחאה של פעילי חד"ש ומק"י בנצרת. ביום שלישי נערכו משמרות מחאה נוספות בכניסה לסח'נין, בשפרעם, ליד כפר ריינה וליד טמרה.

כמו כן, השבוע פורסם לראשונה ב"גלובס" בידי דני זקן (11.5) כי מסמך ממשלתי רשמי, שנכתב במשרד לשוויון חברתי, חושף מחדלים בטיפול בחברה הערבית בימי הקורונה ומגבה למעשה את עמדת הרשויות השובתות. המסמך, שהוגש למטה לביטחון לאומי, מצביע על מחדלים בהסברה ובהנגשת מידע, על העדר תרגום לערבית ועל אפליה בהקצאת המשאבים לחברה הערבית. המסמך קורא לגבש תוכנית סיוע ייחודית לרשויות המקומיות הערביות.

לפי המסמך, בתחילת המשבר ניכרו פערי הסברה בחומרים המותאמים לחברה הערבית. בין השאר פורסמו באיחור מסלוליהם של חולים שנדבקו בנגיף, וכך נדחתה כניסתו לבידוד של מי שבא עמם במגע. במסמך נאמר כי הנוכחות הדלה של מד"א ביישובי החברה הערבית השפיעה על יכולת ביצוע בדיקות. הדבר גרם לעיכוב של ממש בקיום בדיקות בחברה הערבית – פער שנסגר רק לאחר שבועות מפרוץ המגפה.

קבלו את

זו הדרך

מדי שבוע בדוא"ל
או בדואר רגיל

המעוניינים לקבל בדואר אלקטרוני, ללא תשלום, מתבקשים לשלוח כתובת דוא"ל אל: zohaderekh@gmail.com
המעוניינים לקבל בדואר רגיל, מתבקשים לכסות את הוצאות המשלוח באמצעות תרומה של 150 שקל בשיק לפקודת המפלגה הקומוניסטית הישראלית, ת"ד 26205 תל-אביב 6126102

בעקבות המגפה: לא רק אבטלה והוצאה לחופשה ללא תשלום

עובדים בת"א החליטו להתארגן

אלפי העובדים במוסדות החינוך והתרבות של עיריית תל אביב-יפו החליטו שהגיעה העת להתאגד. השבוע הם התארגנו במסגרת ארגון "כוח לעובדים", באיגוד הכולל את עובדי כל המגזרים: עובדי חוזה ועובדים שעתיים, מדריכים ומורים, רכזים ועובדי מנהלה, עובדי ניקיון, מדריכי נוער, עובדי תחזוקה, מטה ועוד. יצוין שעובדי העירייה חברים באחד מארגוני העובדים הוותיקים ברשויות המקומיות, בראשו עמד במשך שנים רבות יו"ר ההסתדרות הנוכחי, ארנון בר-דוד. יחד עם זאת, עובדי מוסדות התרבות והחינוך הועסקו במשך עשרות שנים באמצעות חוזים אישיים מקפחים.

מת״א
גדים

איגוד עובדות ועובדי
מוסדות חינוך ותרבות
اتحاد عاملات وعاملي
المؤسسات التعليمية
בכוח לעובדים

פעילי ההתארגנות מסרו: "משבר הקורונה הוכיח לנו שעובדי ועובדות מוסדות החינוך והתרבות הם האחרונים בשרשרת המזון בחברה. מיד עם תחילת המשבר הוצאו אלפים מאיתנו לחל"ת, ללא כל שקיפות בנוגע לצורך הכלכלי בכך, ובניגוד להסכמים מקבילים בשירות הציבורי. חלקנו אף נדרשנו, באופן בלתי חוקי, לעבוד בתקופת החל"ת במסווה של 'התנדבות'". עוד הדגישו, שכל עובדות ועובדי המוסדות יודעים שהם בדרג שני בחשיבותו - מבחינת תנאים, יחס והגנה תעסוקתית, אחרי עובדי העירייה. הגיע הזמן לומר: אנחנו מתפעלים את המרכזים, את המועדונים ואת השירותים השונים של העירייה; אנחנו שומרים את הקשר עם הקהילה - אנחנו לא עובדים סוג ב'".

הוועד הזמני פועל כעת לחתימה על הסכם קיבוצי הכולל מספר דרישות: ביטחון תעסוקתי – מנגנון המונע פיטורים שרירותיים ומסדיר הליך הדרגתי בפיטורים; משכורות ראויות ואופקי קידום – צבירת ותק ושיפור השכר לאורך השנים; זכויות סוציאליות ותנאים – קרן השתלמות, תשלום דמי מחלה מהיום הראשון גם לעובדים ולעובדות השעתיים והמשך הרצף התעסוקתי; תשלום עבור חודשי יולי-אוגוסט למדריכי ולמדריכות החוגים.

הפעילים הדגישו שיש צורך לגייס חברים חדשים להתאגדות. "עכשיו כשעתידנו התעסוקתי לא ידוע: מי יחזור לעבודה ומתי, זה הזמן להקים איגוד חזק שיגן על הזכויות שלנו, מהן מתעלמים כבר שנים רבות. התארגנות עובדים היא הדרך האפקטיבית ביותר לשיפור תנאי ההעסקה במקום העבודה. התאגדות עובדים מחזקת את העובדים ביכולתם לדרוש שיפור תנאים. במקומות עבודה רבים בישראל מופרות זכויותיהם של העובדים. רק התאגדות עובדים מאפשרת אכיפה אפקטיבית ושמירה על זכויות עובדים. יחד נהיה כוח שלא ניתן יהיה להתעלם ממנו".

יצוין שבשבוע שעבר (5.5) נשלח מכתב להנהלת מוסדות חינוך בתל אביב ובו הודעה על התארגנות עובדות ועובדי המוסדות במסגרת כוח לעובדים, עם שמות העובדות והעובדים המובילים את המהלך.

ר"ד

העובדים הפלסטינים יזכו בביטוח רפואי ובמגורים

בעקבות משבר הקורונה נותרו בישראל עובדים פלסטינים רבים, אשר בשל דרישת הקבלנים לא שבו לבתיהם בשטחים הכבושים במשך מספר שבועות. ההיתר הראשון שניתן להישארות בתחילת המגפה הוליד הפרות רבות וקשות של זכויות העובדים – כולל מגורים במקומות בלתי הולמים ואפילו באתרי הבנייה; היעדר אמצעי בטיחות; ואי תשלום שעות נוספות. בשל פגיעות אלה, רבים עזבו את העבודה ושבו לבתיהם. יו"ר ועדת העבודה והרווחה של הכנסת, ח"כ עאידה תומא-סלימאן (חד"ש – הרשימה המשותפת) התערבה ודרשה ביטוח רפואי, תנאי שכר הולמים, תנאי עבודה נאותים ומגורים ראויים לפועלים.

בשבועיים האחרונים, בעקבות הסכם בין הרשות הפלסטינית לישראל, שבו רבבות פלסטינים לעבודה בישראל תוך הבטחה לשיפור במצבם. ארגון "קו לעובד" דרש לספק לעובדים תנאי לינה ומגורים ראויים תחת פיקוח, וכן את הבסיסי מכל – ביטוח רפואי.

אך המצב לא השתנה ופועלים רבים המשיכו לישון באתרי בנייה. בסוף חודש אפריל הוגשה עתירה נגד משרדי הבריאות, העבודה והרווחה, הפנים, הבינוי והשיכון והביטחון, הדורשת את הסעדים הבאים: גיבוש הסדר להבטחת בריאות העובדים הפלסטינים השוהים בישראל בהיתרי לינה בזמן מגפת הקורונה; התניית העסקת עובדים אלו במגורים הולמים כקבוע בתקנות עובדים זרים; קביעת נוהל פיקוח משותף שיבטיח את אכיפת בטיחותם ובריאותם של העובדים; וכן טיפול מידי בתופעה הבזויה של הפקעת מסמכי זיהוי של עובדים בידי מעסיקיהם, אשר גורמת בפועל כבילה של העובדים. הפעם התגובה לא איחרה להגיע: בשבוע שעבר (4.5) פורסמו תקנות שעת חירום שעניינן - מתן ביטוח רפואי ומגורים הולמים לעובדים הפלסטינים הנותרים ללון בישראל.

מקו לעובד נמסר: "תקנות אלה מעניקות מענה לנושאים מרכזיים בעתירה שהוגשה. ישנם מספר סעדים שטרם קיבלו מענה, בהם איסור לקיחת מסמכים אישיים מעובדים לשם הגבלת תנועתם, וכן מציאת חלופה לשימוש באפליקציה 'אל-מונסק' (המתפ"ש) המאפשרת לצבא ולמתאם פעולות הממשלה בשטחים גישה לכל תכני הטלפון הנייד של העובד. חשוב מכל לומר: חקיקה זו צריכה להיות תקפה לא רק כתקנה לשעת חירום. יש לספק לכל העובדים הנדרשים ללון בישראל קורת גג ושירותי בריאות גם בימים של שגרה".

ניצנים של מחאה סטודנטיאלית

ביום חמישי (7.5) הפגינו בירושלים ובתל אביב מאות סטודנטים במחאה על היעדר סיוע ממשלתי לציבור הסטודנטים במהלך משבר הקורונה. ההפגנה בירושלים התקיימה מול בניין המועצה להשכלה גבוהה (מל״ג) ביוזמת התאחדות הסטודנטים הארצית, ואילו ההפגנה בתל אביב נערכה בכיכר הבימה ביוזמת ״מטה מאבק הסטודנטים״, המאגד תאים סטודנטיאליים שונים בצד פעילים עצמאיים.

הפגנת הסטודנטים בירושלים, 7.5 (צילום: התאחדות הסטודנטים)

בקריאה להפגנה שפרסם ״מטה מאבק הסטודנטים״ נכתב: ״להיות סטודנט זה להתחיל לבנות עתיד. זה לבחור מקצוע, לדמיין מה נרצה לעשות, לחלום. אבל כשהמנותקים שבשלטון לא עושים כלום כדי להציע לנו פתרונות מול משבר כלכלי חמור, גם הסטודנטיות והסטודנטים רואים רק דאגות כשהם מסתכלים קדימה. הפרנסה נעלמה, החשבונות נערמים והמצוקה גוברת. הפסקנו להרוויח, אבל שכר הלימוד ותשלומי המעונות לא ירדו – כמאה אלף סטודנטים העידו על עצמם כי מאז משבר הקורונה נקלעו למצוקה כלכלית״.

״ישראל נכנסה למשבר כלכלי עמוק בעקבות משבר הקורונה. בה בעת, הממשלה שעתידה לקום היא הממשלה המנופחת ביותר שידעה המדינה עד כה. 52 שרים וסגני שרים יקבלו ג׳ובים בממשלה זו, אף אחד הם לא שכחו. חוץ מאותנו, האזרחים. הגיע הזמן שאנחנו, הסטודנטים, נהיה לממשלה על הראש. הצטרפו למאבק על שכר הלימוד, למלחמה על הורדת שכר המעונות, ולקריאה לתמיכה ממשלתית בצעירים שלא זכאים לדמי אבטלה ואינם מסוגלים לשלם שכר דירה״, נכתב עוד.

מהתאחדות הסטודנטים נמסר: ״המדינה הקצתה 80 מיליארד שקל לטובת ההתמודדות עם משבר הקורונה, אף לא שקל אחד מתוכם מופנה לטובת הסטודנטים. חלק קטן מהמוסדות האקדמיים הצליח להקים קרנות סיוע, אך רובנו נותרנו ללא מענה. חוסר השוויון באקדמיה ממשיך להעמיק את הפערים! המשוואה ברורה – המועצה להשכלה גבוהה לא מביאה אותנו בחשבון והגיע הזמן שנזכיר לכולם שאנחנו זקוקים לפתרונות, כאן ועכשיו - גם אקדמיים וגם כלכליים. אנחנו נאבקים על זכותנו לוודאות ולאיכות למידה, על זכותנו לשוויון ועל זכותנו לרשת ביטחון. במועצה להשכלה גבוהה טוענים שהסטודנטים חיים במציאות ורודה, שהסטודנטים קיבלו פתרונות מצד המוסדות ואנחנו אשמים בכך שלא מימשנו אותם״.

נוסף להפגנות אלה, לאורך השבועיים האחרונים הפגינו סטודנטים בכמה מוסדות להשכלה גבוהה ברחבי הארץ במחאה על היעדר סיוע או הקלות מצד המוסדות האקדמיים והממשלה. בין מאבקים אלה בולט מאבקם של דיירי המעונות המופרטים באוניברסיטת תל אביב, הדורשים לקבל הקלות בשכר הדירה במהלך משבר הקורונה (ר׳ ידיעה בנושא בגיליון 19 של ״זו הדרך״).

בהפגנה שנערכה בכיכר הבימה דיברה אריאל פרץ, סטודנטית המתגוררת במעונות באוניברסיטת תל אביב. פרץ שיתפה את מצוקתה האישית: ״הגעתי לאוניברסיטת תל אביב מדימונה ונאלצתי לעבוד בשתי עבודות כדי לממן את הלימודים. עם הקורונה נותרתי בלא פרנסה. הוראת הקבע לחברה ׳שיכון ובינוי׳ (המנהלת את המעונות – א״ט) חזרה, ומאז אני נתונה להתעללות בריונית. אמי הוצאה לחל״ת ואבי לא יודע מאיפה להביא את הכסף. בהתראה של שלושה ימים קיבלתי מכתב שאומר שעלי לפנות את הדירה באופן מידי. לפי המכתב, עד שאשלם את חובי למעונות, תדרוש החברה מהאוניברסיטה למנוע ממני קבלת ציונים ותעודות. איימו עלי כי במידה שהדירה לא תפונה עד 8.4 (ליל הסדר), ישכרו מוביל לפנות את חפצי ויחייבו אותי בעלות. הם איימו להעיף אותי מהדירה בליל הסדר והאוניברסיטה שתקה. ואני שואלת אתכם את מה ששאלתי את מנהל המעונות: ׳איך נשלם?׳״.

מנתונים שבידי התאחדות הסטודנטים עולה כי מתוך 300 אלף סטודנטים בישראל, 84 אחוז עבדו טרם תחילת משבר הקורונה וכ-46 אחוז מהם הוצאו לחל״ת. מבין הסטודנטים שהוצאו לחל״ת, רק 54 אחוז היו זכאים לדמי אבטלה מהביטוח הלאומי. מתוך הזכאים לדמי אבטלה, הסטודנטים הצעירים מגיל 28 מקבלים רק 60 אחוז משכרם וזאת לפי תנאי הביטוח הלאומי. כשהם יוצאים מתוך נקודת הנחה שהמשק יחזור לתפקוד מלא בחודש הקרוב ושהסטודנטים שעבדו במלצרות, בחיי לילה, או בשאר עבודות שעתיות מזדמנות יוכלו לחזור לעבודה על רקע תקופת המבחנים – דורשים בהתאחדות הסטודנטים מענק בגובה 4,000 שקל לכל סטודנט נזקק. נוסף למענק, דורשת התאחדות הסטודנטים ממשרד האוצר להגדיל את היקף ההלוואות ללא ריבית המוצעות לסטודנטים ולהגדיל את היקף המלגות מטעם המדינה שיינתנו לנרשמים ללימודים אקדמיים בשנה הבאה. קרן משרד החינוך, לדוגמא, חילקה השנה מלגות שכר לימוד ל-12 אלף סטודנטים מתוך 44 אלף שהגישו בקשות למלגה.

ההתעוררות הפוליטית בקרב ציבור הסטודנטים היא ללא ספק תופעה חדשה ומעודדת, גם אם בינתיים מספר המפגינים אינו גדול והדרישות הפוליטיות של המחאה מעורפלות ולא ממוקדות. בזמן זה חובתם של כוחות השמאל לחבור למחאת הסטודנטים ולהעניק לה אופי פוליטי מובהק, שיאפשר גם להרחיב את שורותיה ולצרף אליה קהלים נוספים. כדי שהמחאה תצליח, נחוץ לכוון אותה נגד האויב האמיתי של ההשכלה הגבוהה: המדיניות הכלכלית הניאו-ליברלית שמובילה ממשלת הימין.

אסף טלגם

משבר הקורונה ועתיד ההשכלה הגבוהה

מאת **ריקה הלוי**

דיון מקוון יוצא דופן בנושא עתיד ההשכלה הגבוהה בישראל נערך בשבוע שעבר (4.5) בהשתתפות שלושה פעילים מרכזיים ב"אקדמיה לשוויון" – התארגנות המרצים מן השמאל באוניברסיטאות ובמכללות.

בדיון השתתפו פרופ' יצחק (יאני) נבו מאוניברסיטת בן גוריון וד"ר הילה דיין מאמסטרדם יוניברסיטי קולג'. הוא נערך במסגרת סמינר של מכון כהן להיסטוריה ופילוסופיה של המדעים והרעיונות באוניברסיטת תל אביב. את הסמינר ארגנה והנחתה ד"ר לין חלוזין-דברת, והוא עסק בהשפעת המשבר על עובדי האוניברסיטאות, בהשלכות המעבר להוראה המקוונת ובשאלת עתידן של האוניברסיטאות בישראל.

פרופ' נבו דן בהשלכות הציבוריות של מעבר האקדמיה למרחבים דיגיטליים בתחומי ההוראה והמנהל. לדבריו, "נסיגת האוניברסיטה למרחב הדיגיטלי היא זמנית, אך יש מקום לתהייה אם כל אמצעי הננקט 'בשעת חירום' אכן ייעלם עם סיומה מבלי להותיר אחריו עקבות".

לדעתו, מעמדה הציבורי של האקדמיה אינו מתמצה בתפקידיה החברתיים המוכרים במחקר והוראה, בייצור ידע ובהכשרת מומחים לשירות החברה. "תפקידים אלה תוחמים את האקדמיה במסגרת החברתית והפוליטית המעוניינת בהם. העסקה משתלמת לכל הצדדים, אך אין בכך כדי למצות את מעמדה הציבורי של האקדמיה. מעמד זה נגזר מתפקידה הנוסף של האקדמיה. ייצור הידע הוא גם בקרת אי-תלותו והבטחת האוטונומיה הנדרשת לבקרה זו, ובכך גם סימון גבולות הכוח הפוליטי כחלק מסימון גבולות הכוח בחברה דמוקרטית. תכונותיו האינהרנטיות של המוצר האקדמי דורשות מרחב ציבורי בו הידע קודם לכוח, ומרחב זה הוא המרחב האקדמי", אמר. הידע הוא גם כוח, הוסיף פרופ' נבו, "ומכאן המעמד הציבורי והתפקיד הדמוקרטי של האקדמיה, שאינם מתמצים במחקר והוראה בשירות החברה".

הקמפוסים מתרוקנים בעקבות הנגיף

נבו הציג ארבע השלכות של מעבר האקדמיה למרחב הדיגיטלי בעקבות הקורונה על השינוי במעמדה הציבורי ובתפקידה הדמוקרטי. הראשונה: היעלמות האקדמיה כקהילה ציבורית עם התרוקנות הקמפוסים. "הקמפוס הפתוח, בו ייתכנו מפגשים בלתי מתוכים, מוחלף באטומיזציה של יחידים – מרצות וסטודנטים – בחדריהם הפרטיים. הקמפוס הפתוח הוא מקום היווצרות התווך בו נקודות ראות שונות ומנוגדות יכולות להיפגש על בסיס שוויוני ולקיים שיח, לעתים אופוזיציוני. עולה השאלה, האם בהיעדר קמפוס פתוח יכולה להתקיים קהילה אקדמית במובן הציבורי של המונח - קהילה המסוגלת להתאגד לצורך שמירה על האוטונומיה שלה".

המרחב הדיגיטלי, ציין נבו, הוא בלתי דמוקרטי, נתון לשליטת תאגידים מונופוליסטיים וסוכנויות ביון – ואף מרחב של ריגול ומעקב. "מרחב הריגול הדיגיטלי מכונן בעסקה בה אנו, הצרכנים, מקבלים מוצרים ושירותים טכנולוגיים מפתים ורבי עוצמה, שגם מעניקים לנו יכולות לא מבוטלות, ובתמורה מעניקים לתאגידים הטכנולוגיים מידע, הנאסף ללא הרף ונמכר לגורמים מסחריים כפרופילים המאפשרים להם למקד פרסומות, לעצב דעת קהל, לשלוט באינפורמציה ועוד". המידע מועבר גם לסוכנויות ריגול שלטוניות, העוקבות אחר כלל הציבור ויכולות ליצור פרופילים חברתיים-פוליטיים למטרות שליטה בציבור".

הקורונה והמעקב אחר האזרחים

"פרוץ מגפת הקורונה העביר אותנו שלב: מריגול-מעקב פאסיביים אחר כלל האזרחים לריגול-מעקב אקטיביים. ספק אם זה ייעצר שם", הדגיש פרופ' נבו. כניסת האקדמיה למרחב הזה – מעבר להוראה באמצעות "זום" – פירושו "שבין המרצה לבין התלמידה ניצבים לפתע התאגיד הטכנולוגי המתווך את המגע ביניהם, וסוכנות הביון העוקבת אחר המתרחש, ללא זכות להימחק או להישכח. קשה להעלות על הדעת חופש אקדמי בתנאי מעקב אלה".

ההשלכה התעסוקתית של השינוי היא הפיכת העובד האקדמי לגורם מיותר. "די ביצירת מערכת קורסים מקוונת, בשליטה תאגידית-ממשלתית, שיוצעו למוסדות האקדמיה במחירים זולים בהרבה מהחזקת חוקרים ומרצים". ההשלכה הרביעית היא השפעת המרחב הדיגיטלי על עיצוב תודעת הסטודנט. "המרחב הדיגיטלי הוא מרחב המבוסס על היצף. המסך בו שקוע המשתמש משתנה ללא הרף. היצף זה הוא פרי התחרות המסחרית הבלתי פוסקת על תשומת לבו של המשתמש, המהווה היבט מבני של המרחב הדיגיטלי", הדגיש פרופ' נבו.

המשך המאמר בעמוד הבא

המשך מהעמוד הקודם

בשיחה הבהירה ד"ר דיין, המתגוררת באמסטרדם, כי דבריה הם חלק מעבודה משותפת עם חברה נוספת באקדמיה לשוויון, אפרת בן שושן גזית, שמטרתה להעלות מודעות ל"דור ראשון" בהשכלה גבוהה כחלק מתרומת "אקדמיה לשוויון" לשיח הציבורי המתפתח בישראל בנושא קידום המגוון באקדמיה.

ד"ר דיין התייחסה לעתידן של אוכלוסיות "פריפריאליות", "לא מסורתיות" שאינן רווחות באקדמיה. ההגדרה "דור ראשון" מתארת את "ראשוני הסטודנטים במשפחתם לרכוש השכלה גבוהה, שהן בדרך כלל אוכלוסיות ממעמד סוציו-אקונומי נמוך המגיעות מהשוליים החברתיים, כמו מהגרים או אנשים בעלי זהות אתנית מובחנת". הסטודנטים ב"דור הראשון" מגיעים ברובם אל המוסדות האקדמיים ממערכת חינוך פריפריאלית, נאבקים כלכלית לשרוד באקדמיה ו"נתקלים בחסמים ובקשיים הנובעים מהעדר הביטוס להשכלה גבוהה. הם בדרך כלל מבוגרים יותר מבני מחזורם באוניברסיטה, והם נאלצים לשלב עבודה ופרנסת משפחה עם הלימודים. אחת התופעות הידועות בקרבם היא אחוזי נשירה גבוהים במיוחד".

זאת, לדברי דיין, כי "האקדמיה היא מבנה כוח חברתי, והיחסים ההירכיים בה הם קרקע פורייה לניצול תעסוקתי, להתעמרות ולפגיעות מיניות – תופעות נפוצות הרבה יותר ממה שאנו נוטים לשער". ד"ר דיין הצביעה על האפליה וההדרה במערכת השכלה הגבוהה בישראל כלפי נשים, ועל ההעדר גורף של מזרחים וערבים, ובעיקר נשים מזרחיות וערביות, מהעמדות הבכירות בסגלי האוניברסיטאות והמכללות השונות.

המצב היה גרוע עוד לפני הקורונה

"היינו במצב גרוע עוד לפני משבר הקורונה: מצב של העדר מגוון, של הפרדה בין אוכלוסיות לפי סוגי השכלה ושל תקרת השכלה לאוכלוסיות פריפריאליות בלי אופק לשינוי, וזאת למרות התרחבות מעגלי ההשכלה הגבוהה והצמיחה הדרמטית של אוכלוסיית הסטודנטים", הדגישה דיין, והוסיפה: "הזינוק במספר הסטודנטים הפריפריאליים נתפס כאינדיקטור של 'הצלחה ושינוי'. אך המחקר הביקורתי מראה שהכניסה עצמה למערכת ההשכלה הגבוהה לא השפיעה באופן משמעותי על מדדי אי-השוויון, ויש עדיין פערי השכלה משמעותיים בין מזרחים ואשכנזים וגם כמובן בין ערבים ויהודים".

המצב חמור עוד יותר כי האקדמיה הישראלית מצטיינת באימוץ הנורמות והפרקטיקות הניאו-ליברליות וקיים לחץ ממסדי עצום להפוך את האקדמיה לטכנוקרטית יותר ול"בעלת אימפקט" שנמדד במדדים שירותיים. "הלקסיקון של צדק, שוויון ושלטון החוק נזרק לפח והוחלף בהיגיון ובשפה של כמותנות ונראות גלובלית. זה העצים את ההיגיון המריטוקרטי הדומיננטי ושדרג אותו להיפר-מריטוקרטיה שבשמה נדחית כל טענה על אפליה מבנית או הדרה היסטורית של אוכלוסיות ללא נגישות ללימודים גבוהים". בנוסף, לא מתקיים כלל דיון על נורמות השיפוט לגבי ערכי הקפיטליזם הניאו-ליברלי כמו "מצוינות", "אימפקט" או "יעילות".

כיצד ישפיע משבר הקורונה על האוכלוסיות הפריפריאליות? "מיותר לציין שהתנאים לכניסה לשדה, לפריצת תקרת ההשכלה הגבוהה של אוכלוסיות מודרות מסורתית יהיו מן הסתם גרועים לאין שיעור. עוד לפני המשבר היו חסמים אדירים של פערי השכלה, חסמים גזעניים וחסמים משמעותיים אחרים, ועכשיו יאלצו רבים לוותר על לימודים וחלומות לקריירה אקדמית או לנשור ממסלולים אקדמיים בשל הלחצים הכלכליים", אמרה ד"ר דיין.

דיין האשימה גם את המרצים עצמם בהשלמה עם המציאות שמכתיבות הנורמות הניאו-ליברליות: "אנחנו מתנהגים במערכת להשכלה גבוהה כמו עדר – כפי שמצופה מאיתנו". זאת, חרף העובדה שבאקדמיה פועלים מרצות ומרצים בעלי ידע תיאורטי ביקורתי, ורבים מהם דוגלים בשינוי חברתי ואף נכונים לקדמו. "אבל במקום מראה שחורה, אני רוצה להתמקד בהזדמנויות שאולי נפתחו דווקא על רקע המשבר. יש לנו הזדמנות, כוח ואחריות לאפשר את פריצת תקרת ההשכלה באמצעות שימוש בקריטריון המגוון או 'דור ראשון' כשיקול מרכזי בקידום סטודנטים ובוועדות מינויים. עלינו האחריות ללמד כאילו כולם 'דור ראשון', כלומר לפתח פדגוגיות מכילות לאוכלוסיות מודרות, אחריות להנגיש השכלה גבוהה לציבור רחב יותר, ואחריות לפתוח את התוכניות שלנו ואת הפרסומים שלנו ואת מאגרי הידע", הוסיפה.

פוטנציאל הלמידה המקוונת

ד"ר דיין סבורה שבצד היבטיו השליליים, משבר הקורונה מזמן הזדמנויות חדשות לשינוי באקדמיה. למשל, בשאלת הדמוקרטיזציה של הידע האקדמי וההנגשה שלו לציבור הרחב. "אני חושבת שהמשבר גרם לכך שניתנה תשובה ספונטנית ומואצת לשאלת הלמידה מרחוק. תופעת הלוואי החיובית של השימוש הנרחב באפליקציית זום בהוראה – אופיה החינמי והפתוח. נחשוב איך למנף את השפע הזה כדי לקדם הכלה ונגישות".

לדבריה יש לקדם דרישה לפיה הלימודים המקוונים יהיו פתוחים לכל – גם למי שאינם יכולים להירשם ללימודים מלאים ולמי שאינם אזרחים, לרבות פליטים וחסרי מעמד: "עלינו לדרוש שהאוניברסיטה או המכללה תשכיל לשלב אותם".

בעקבות המשבר ניתן גם לקדם דגם אחר של השכלה גבוהה, "בכיוון ההפוך לגלובליזציה, ואם תהיה האטה במגמה של הפיכת הקמפוסים לחממות של האליטות הבינלאומיות, זו גם התפתחות חיובית. אוכלוסיות 'דור ראשון' ילידיות הן בדרך כלל המפסידות מהגלובליזציה וההיפר-מריטוקרטיזציה של האקדמיה".

בהקשר הישראלי, ציינה, "בראש ובראשונה יש לשאוף לחסל את המערכת המרובדת שיצרה המהפכה הניאו-ליברלית בחינוך ואת ההפרדה הנוקשה בין מערכת מסוג א' ומערכת מסוג ב' שמשמרת את הנחיתות המבנית של המכללות, ועמן של אוכלוסיות שלמות". ד"ר דיין הוסיפה שבאקדמיה לשוויון דנים כעת ומפתחים רעיונות בנושא. לדבריה, "הועלו הצעות חדשות ורעננות".

בסיכום דבריה הדגישה דיין: "המשבר הכי דרמטי הוא משבר מקבלי ההחלטות. השאלה הבוערת היא – מי מחליט? מי מחליט על מדיניות? על תקציבים? מי שולט במשאבים? הרי כולנו מזועזעים ומזועזעות מההומוגניות ומחוסר הייצוג הבוטה בקרב מקבלי ההחלטות. העדר מגוון באקדמיה תורם תרומה סגולית למשבר מקבלי ההחלטות. לכן, צריך להמשיך לייצר ולפתח כלים ומושגים חדשים למאבק שיחייב רפלקציה על האקדמיה כמבנה שמשמר כוח חברתי וכלכלי של קבוצות דומיננטיות. הרשו לי לסיום לפנטז אפילו על סוג של 'תוכנית מרשל' לקידום מגוון באוניברסיטאות והשוואת תנאי המכללות באופן שבאמת יאפשר את פתיחת השדה ויסייע לפריצה של כוחות חדשים".

פורום קהלת - זרוע הימין נגד המורים

שיטת הלמידה מרחוק, בה נוקט משרד החינוך מראשית משבר הקורונה, עמדה במוקד שאלון שביעות רצון ששלח לאחרונה המשרד לעשרות אלפי הורים. על פי דיווח בתאגיד החדשות "כאן", מי שעוד הביעו עניין בשאלון היו אנשי מכון המחקר הימני הקיצוני "פורום קהלת", שפרסמו בשבוע שעבר ניתוח של חלק מתשובות הנסקרים. הנתונים שהציג פורום קהלת העלו, כי יותר ממחצית ההורים אינם מרוצים, וכי בין המשיבים היו שציינו כי שיטת הלמידה מרחוק אינה עובדת וגורמת לפערים לימודיים.

תוכנית הלמידה מרחוק אינה חפה מביקורת, כאשר נקודת התורפה העיקרית שלה היא הפגיעה בשכבות המוחלשות, אשר סובלות מחוסר בתשתיות ובציוד מותאם ללמידה מרחוק – על אחת כמה וכמה בציבור הערבי. על כך הגיב ח"כ יוסף ג'בארין (חד"ש - הרשימה המשותפת) שאמר: "יותר מ-25 אלף תלמידים ערבים הפסיקו להיות חלק ממערכת החינוך. מדובר בעיקר בתלמידים מכפרים בלתי-מוכרים בנגב: מחוסרי תשתיות חשמל או אינטרנט. בפועל גישתם לחינוך נחסמה. משרד החינוך מתעלם מהם במקום לספק להם ציוד טכנולוגי ללמידה מרחוק".

אולם את הביקורת מצד פורום קהלת בנושא הלמידה מרחוק אין לקבל כביקורת עניינית, אלא כמרכיב במערכה רחבה בשתי חזיתות, אותה חותר הארגון לקדם מתוקף תפיסת עולמו הניאו-ליברלית. גוף זה, שקם ב-2012, מגדיר את עצמו כמכון מחקר החותר "להבטחת עתידה של ישראל כמדינת הלאום של העם היהודי, לחיזוק הדמוקרטיה הייצוגית, להרחבת חירויות הפרט ולהעמקת עקרונות השוק החופשי". במימוש הסעיף הראשון כבר גרמו אנשי קהלת נזק בלתי הפיך לחברה הישראלית, בהיותם בין היוזמים והתומכים המרכזיים בחקיקת חוק הלאום הגזעני. כעת, בחסות משבר הקורונה, פועל הפורום לקדם את תפיסות השוק החופשי הברבריות שלו בתחום החינוך.

את המסמך שפרסם פורום קהלת, אותו הגדירו במשרד החינוך כרצוף טעויות בסיסיות ומבלבל, ניתן לשייך לניסיונו של הפורום לקדם חקיקה שתפגע באיגודים המקצועיים. הפורום קפץ כמוצא שלל רב על הסקר שהוזכר לעיל ומבקש להשתמש בו כדי לגמד את עבודתם הקשה של המורים וכדי לפגוע עוד יותר במעמדם הציבורי. מבחינה זו, ניתן לראות בפרסום המסמך נדבך נוסף בגל ההסתה שמנהלים ביריוני האוצר נגד ציבור המורים ונגד נציגיו – הסתה לה משמש פורום קהלת בעל ברית נאמן. החלשתם של עובדים מאוגדים והצגתם כעצלים ולא יעילים היא כידוע פרקטיקה מוכרת מצד ממשלת הימין הקיצוני, שנציגיה הצטיינו בשנים האחרונות בהסתה נגד כל ציבור עובדים מאוגד. הסתה זו מתבצעת בהשראת רוח המפקד הנושבת מלשכת נתניהו, אשר בקמפיין הבחירות לכנסת ה-20 השווה את העובדים המאורגנים באיגודים מקצועיים לחמאס.

אולם פורום קהלת אינו מסתפק רק באמצעים גלויים במלחמתו בציבור המורים. הוא עמד מאחורי הקמתו של ארגון חזית נוסף – ארגון ההורים "הדור הבא", אותו הקימו אברום תומר (חוקר מדיניות במכון) וריקי ממן (עמיתת מחקר). גוף זה, שמספר ההורים המיוצגים בו מוטל בספק, זכה בתקופה האחרונה בחשיפה תקשורתית רבה. במרכז החשיפה עמד קמפיין השטנה הוויראלי נגד מזכ"לית הסתדרות המורים, יפה בן דוד, שכותרתו הפרובוקטיבית: "כשהמדינה נלחמת בקורונה - לא נלחמים במדינה". החלשת האיגודים המקצועיים באמצעות השחרת מנהיגיהם, גם היא פרקטיקה מוכרת, שמטרתה השארת ציבור העובדים חלש וחסר מגן. דוגמאות זכורות לרע מסוג זה, הגדושות מוטיבים גזעניים, היו המסעות בשנים האחרונות נגד גילה אדרעי ואלון חסן. לקמפיין הנוכחי של "הדור הבא" צורפה גם הטרמינולוגיה הפאשיסטית מבית מדרשה של "אם תרצו", המסמנת אנשי שמאל כאויבים מבית.

הפגיעה באיגודים היא רגל אחת במערכה שמנהל פורום קהלת נגד החינוך הישראלי; הרגל השנייה היא ההפרטה. עוד באפריל 2018 ניסח פורום קהלת בנייר מדיניות את יעדיו בתחום: אוטונומיה בית ספרית, בחירת הורים, וכניסה חופשית לשוק החינוך. במילים לא מכובסות: פגיעה בביטחון התעסוקתי, בידול (סגרגציה) והפרטה. פורום קהלת מציג את הביטחון התעסוקתי של מורים בישראל כאחת הרעות החולות של מערכת החינוך, וכבעיה שיש לתת לה פתרון. כל מורה יכול לספר על מגוון דרכים יצירתיות בהן הראו למורים לא רצויים לממסד את הדרך החוצה. תחת הכותרת "אוטונומיה" חותר פורום קהלת ליצור אווירת פחד, בה מורים חוששים לעודד את תלמידיהם לכל סוג של חשיבה ביקורתית, שמא ימצאו עצמם מחוסרי עבודה. גם כיום, כפי שלימד אותנו מקרה פיטוריו של המורה מאיר ברוכין מוקדם יותר השנה, אין המורים מוגנים מפני שרירות לב כזו.

אולם פתיחת אזורי הרישום והפרטת החינוך הם גולת הכותרת של מפעלו החינוכי של פורום קהלת: נייר המדיניות הנזכר לעיל מציע אמנם שלל פתרונות תיאורטיים, אך זאת כדי לחמוק מהעובדה שהפרטת החינוך תקים למעשה מערכות חינוך נפרדות לעשירים ולעניים. אפילו מחבריו נאלצים להודות לבסוף כי בתי הספר המופרטים ישרתו בראש ובראשונה משפחות ממעמד כלכלי מבוסס. זאת אף זאת: על פי הצעת אנשי הפורום, יהיו אותם בתי ספר פרטיים פטורים בשלוש השנים הראשונות לקיומם מהדרישה להצגת פרופיל תלמידים משלב (אינטגרטיבי).

חזון החינוך המופרט והמופרד, עם צוות מורים מפוחד וחסר מגן, אותו מציג פורום קהלת, חופף את האינטרסים הפוליטיים והמעמדיים של ממשלת הימין המוקמת. ניסיון העבר הלא רחוק מלמד אותנו, כי ממשלת הימין שמחה לאמץ ולקדם כל רוח עיוועים הנושבת מכיוון הפורום. נוכח סכנה זו, חיוני להיות דרוכים וערוכים למאבק למען מערכת חינוך ציבורי חזקה ולהגנה על מעמדם וזכויותיהם של עובדי ההוראה – כתנאי חיוני לקיומה של מערכת זו.

אדם אלי

סין וארה"ב - לקראת מלחמה קרה

מזכיר המדינה האמריקאי מייק פומפאו ביקר השבוע (12.5) בארץ ודן בהמשך המאבק נגד איראן, בסיפוח חלקים מהגדה הכבושה ובהגבלת הסחר הישראלי עם סין. בחדשות 13 פורסם באותו יום כי לקראת ביקורו הודיעה ישראל שתבחן מחדש השתתפות של חברה בבעלות סינית במכרז להקמת מתקן ההתפלה הגדול בעולם, "שורק 2", בקיבוץ פלמחים. בכירים ישראלים מסרו כי הודעה על כך הועברה בימים האחרונים לגורמים בממשל בארצות הברית.

ישראל דבקה, כעבד נרצע, באינטרסים של טראמפ דווקא כאשר כישלון ממשלו ברור כשמש. חוסר מנהיגותו וזילות חיי האדם המשתקפת בערכיו המעוותים מביאים רבים בעולם לתהות, האם ארה"ב היא מדינה כושלת (failed state). כדי להסיט מעליו את הביקורת, פתח טראמפ במסע הסתה נגד סין. גובר החשש מפני "מלחמה קרה" בין שתי המעצמות. מלחמה כזאת תפגע גם בישראל, שארה"ב וסין הן שותפות הסחר הראשונה והשנייה שלה. איבה גואה תחריף את בעיות העולם, תיצור עיוות מיליטריסטי בהקצאת משאבים, הסתגרות, קסנופוביה, לאומנות וגזענות, במקום סולידריות ושת"פ הנדרשים כל-כך לפתרון בעיות הסביבה, הבריאות, העוני והפליטות הגלובלית. חיוני שישראל לא תנקוט צד במלחמת טראמפ. להלן תרגום מאמר מערכת בבטאון המפלגה הקומוניסטית הסינית מהשבוע שעבר.

"...ממשלת טראמפ, מחוקקים רפובליקאים וכלי תקשורת שמרניים התומכים בטראמפ, פתחו לאחרונה במתקפות על סין, המהוות ככל הנראה חלק מקמפיין הבחירות של הרפובליקאים. צעד זה בלבל כמה סינים: האם הגל האנטי-סיני גזור לצרכי טראמפ כדי לזכות בבחירה חוזרת? האם יתפוגג לאחר סיום הבחירות? אסור לאמץ אשליה כזו. עוינות נגד סין פושטת בשנים האחרונות בחברה האמריקאית. הגל האנטי-סיני המתמשך מכוון אמנם במיוחד לבחירתו של טראמפ מחדש, אך הוא גם תואם את האידיאולוגיה של המשטר בארה"ב. זה יאפשר לעוינות כלפי סין להמשיך ולבעבע. ארה"ב תמשיך או תבצע התאמות מסוימות במדיניותה הנוכחית כלפי סין אחרי הבחירות, אך לא סביר שהמדיניות תשתנה לחלוטין.

המסע שנועד להטיל על סין את אשמת המגפה יימשך בין אם ייבחר טראמפ או ג'וביידן. זו הדרך לגייס את החברה האמריקאית בתחרות שלה עם סין. אם המפלגה הדמוקרטית תעלה לשלטון, גם היא בוודאי תתבע שסין 'תתן את הדין על אחריותה' כפי שעושה ממשל טראמפ. עליית סין גורמת לחלק מהאליטות הפוליטיות האמריקאיות לנטוש את החשיבה הרציונאלית. שיקול דעתם הבסיסי עוות. הם מגזימים ב'איום סין' ונדחפים, משילוב של חרדה ויהירות, לפעול באגרסיביות. תקיפת סין הפכה בהדרגה ל'תקינות הפוליטית החדשה' בארה"ב, ומשפיעה חמורות על ההבנה האובייקטיבית של החברה האמריקאית את הנושאים הקשורים בסין.

המערכת הסינית שונה מזו של ארה"ב. לשתי המדינות שיטות פוליטיות וכלכליות שונות מאוד. אולם לארה"ב יש אינטרס עמוק למצוא פגמים בסין על סמך הערכים של ארה"ב. זה לא רק בגלל שאמריקאים רוצים לתקוף את סין באופן בינלאומי, אלא גם בגלל תחושת העליונות שלהם. מגפת הקורונה חשפה את הליקויים הרבים במערכת האמריקאית, אך האליטות האמריקאיות נותרות שאננות, ומסרבות לחשוב באופן בקורתי לגבי כישלונותיהן.

הן מוצאות פגמים בסין בזכוכית מגדלת. משפט של דיפלומט סיני או מילה של גורם תקשורת סיני ממסדי יכולים להתפרש במהירות יתרה ולהפוך ל'חטא של בייג'ין'. בינתיים מגיבה סין באיפוק ובריסון-עצמי. ארה"ב היא זו שתמיד מעוררת בדעת הקהל מלחמה בין המדינות. את הקולות האנטי-סיניים הרמים ביותר משמיעים נשיא ארה"ב, מזכיר המדינה, וכמה מחוקקים. ברוב המקרים, דוברי משרד החוץ של סין וכמה כלי תקשורת ממסדיים רק מגיבים להאשמות ארה"ב.

על סין להיערך לאתגר ארוך טווח. ראשית, עלינו לחזק ולהעצים את טכנולוגיות הליבה המדעית שלנו ואת הכוח האסטרטגי הצבאי שלנו. המגמה הנוכחית מראה כי ארה"ב תנסה לחנוק את סין באמצעות מגבלות על יצוא טכנולוגיות. סין חייבת להתכונן לתרחיש הגרוע ביותר בהקשר זה. למרות שהיתרון היחסי של ארה"ב בכוח צבאי קונבנציונאלי מול חופי סין הולך ומצטמק, העליונות שלה בנשק גרעיני נותרה מוחצת. זה הציר המרכזי ביוהרה הצבאית של ארה"ב כלפי סין. לכן, משימה דחופה עבור סין היא להרחיב את המאגר הגרעיני שלה ולחזק את יכולת התגובה האסטרטגית שלה.

עלינו לשפר את יכולותינו ולאחד סביבנו מדינות נוספות ברחבי העולם, כולל בעלות ברית של ארה"ב. לשם כך עלינו להרחיב אינטרסים משותפים עם מדינות אלה, ולשאוף לצמצם ולא להרחיב את ההבדלים. עלינו לשכנע אותן כי סין חזקה היא אינטרס לאומי שלהן, ושההבדלים הקיימים בינינו לא יפריעו לכבוד ולהערכה שלנו כלפיהן.

עלינו גם לבצע התאמות פסיכולוגיות. יחסי ארה"ב-סין לא ישובו לעבר, אך עדיין ניתן להימנע מעימות בסגנון המלחמה הקרה. על העם הסיני להימנע מלרגוז בקלות על הפרובוקציות של ארה"ב. עלינו להיות סבלניים כדי לתמרן אסטרטגית מול ארה"ב. ארה"ב היא זו שבמצוקה. על סין להגיב לפרובוקציות של ארה"ב באופן רציונאלי, עוצמתי ומאופק אשר יבטא בצורה הטובה ביותר את הביטחון העצמי הסיני.

במקרים רבים נדרש מהסינים להפגין איפוק רב. כשארצות הברית מתגרה לעתים קרובות בסין, מדינות אחרות עלולות לנסות לנצל את ההזדמנות כדי למנף את עצמן בהתנהלותן עם סין. בנסיבות כאלה, צריכה סין להשיב תשובה הולמת או להתעלם בטקט. לא קל להיות הכוח השני בגודלו בעולם, ולפעמים נוח יותר להיות מדינה חלשה שאינה מהווה איום. אין ספק שסין נטלה יוזמה רבה יותר בעניינים רבים, ובהתקדמותנו עלינו להישאר רגועים תוך התמודדות עם אתגרים שונים".

גלובל טיימס; תרגם וערך: **אבישי ארליך**

נאתכו במדי צסק"א מוסקבה, 2015 (צילום: ויקימדיה)

סרט על שחקניה הערבים של הנבחרת

כמעט אבדה

דווקא בערב בו פורסם שליגת העל בכדורגל תשוב לפעילות בסוף החודש, לאחר שהושבתה בשל התפשטות הקורונה, שודר בערוץ 11 הסרט "עוד לא אבדה". הסרט התיעודי עוקב אחרי שלושה גיבורים מרכזיים: השחקנים הערבים בירם כיאל ומואנס דאבור, והשחקן הצ'רקסי ביברס נאתכו. שלושתם שחקני מפתח בנבחרת ישראל בכדורגל, המנהלים גם קריירה מצליחה באירופה. נאתכו הוא הקפטן הלא-יהודי הראשון בהיסטוריה של הנבחרת.

הסרט אמור היה להסתיים בשני משחקי הפלייאוף שהעניקו צ'אנס נוסף לנבחרת להעפיל לטורניר היורו – אליפות אירופה. אבל אלה נדחו בגלל מגפת הקורונה.

הבמאי שי להב כתב ב"מעריב" (1.5): "ליווינו אותם (יחד עם התסריטאי שוקי גוז'יק, נ"ע) ואת הנבחרת לאורך הקמפיין האחרון שלה, במוקדמות אליפות אירופה, שהחל במרץ 2019 והסתיים בהעפלה לצמד משחקי פלייאוף. זה היה מסע שנע בין הבית של ביברס בכפר כמא, המיני-אחוזה של בירם בברייטון, המגורים הזמניים מאוד של מואנס בסביליה וכרי הדשא שעליהם שיחקה הנבחרת ונאבקה בפעם המי יודע כמה על ניסיון להעפיל לטורניר חשוב".

יצוין שלראשונה בתולדותיה, בהרכב הפותח של הנבחרת שיחקו חמישה ולפעמים שישה אזרחים ערבים. כלומר, מחצית מהסגל. מאז 1976, כשרפעת טורק היה השחקן הערבי הראשון אי־פעם בנבחרת, נשמר כמעט סטטוס קוו שבו משחקים בה בממוצע לא יותר משני ערבים. למעשה, מאז הקמתה ועד לקמפיין הנוכחי, שותפו בנבחרת למעלה מ־500 שחקנים – רק 20 מתוכם ערבים.

אך בשנים האחרונות נרשם מהפך. לדברי להב, "אפשר להסביר אותו בשני אופנים: פריחה חסרת תקדים של השחקן הערבי בישראל, שכמו בכל מדינה כמעט משתמש בכדורגל לצורך מוביליות חברתית; וצוות אימון זר, בראשות אנדי הרצוג האוסטרי, שניהל הפעם את הקמפיין וזימן רק את השחקנים הנכונים לו, בלי לעשות חשבונות פוליטיים על רקע מוצאם של השחקנים".

מהסרט עולה שסיפורם של השחקנים הערבים בנבחרת ישראל מורכב למדי: הם שמחים לשחק בנבחרת, אך הם גם סובלים מגילויי גזענות במגרשים וחשופים להתקפות מילוליות, כולל ברשתות החברתיות הערביות, בהן מאשימים אותם באופן תדיר ב"שיתוף פעולה עם האויב".

עברו כמעט 40 שנה מאז שהתראיין בלם נבחרת ישראל שלמה קירט ואמר ששחקנים ערבים לא צריכים להיות חלק מהנבחרת. בשל דבריו הגזעניים הורחק קירט מהנבחרת לצמיתות. אבל אם לשפוט לפי תגובת חלקים בקהל היהודי להופעותיהם של כיאל, דאבור ונאתכו על המגרש, כמעט אבדה תקוותנו – דברי קירט חדרו עמוק.

אבל לא הכל שחור. באותן השנים נמנו זאהי ארמלי ורפעת טורק עם סגל הנבחרת, ודבריו של קירט נתקלו בהתנגדות עזה כל כך, שהוא הושעה לכל החיים מפעילות בינלאומית. המסר של ארמלי וטורק הוטמע: שחקנים ערבים היו לחלק בלתי נפרד מנבחרת ישראל וממדינת ישראל.

נ"ע

אל-אצלאח: תרבות ערבית בעידן משבר הקורונה

בעיצומו של משבר הקורונה פורסם גיליון נוסף של הירחון העצמאי הוותיק לספרות ולחינוך בשפה הערבית "אל-אצלאח" ("התיקון"), בעריכת המחנך והמשורר מופיד צידאוי.

בשער הירחון מתנוססת הכותרת "ביחד נעבור את משבר הקורונה", על רקע צילום של כדור הארץ העוטה מסיכה, "כמתחייב בעקבות החלטת משרד הבריאות". בגיליון פורסם מדור מיוחד בנושא. מאמר המערכת של הגיליון מוקדש כולו למאבק בנגיף הקורונה, תוך אזכור הדרכים להדברת הנגיף וקריאה ליוצרים, למשוררים ולסופרים לתת ביטוי למצוקות היחיד והחברה נוכח המשבר.

ועוד על הקורונה: בעמוד 6 מתפרסם שירו של אבן אלח'טאף (שם עט של צידאוי) תחת הכותרת "אהבה בזמן הקורונה". בעמודים 7 ו-8 - סיפור קצר מאת סעיד נפאע "נכדתי והקורונה", בו כתב "זה סיפור היכול להשתנות בחלוף הזמן". בעמוד 9: סיפור לילדים – "האדון קורונה", מאת אנתצאר עבאדי בכרי.

בגיליון העשיר ידיעה לגבי שני משוררים (ילידי 1930) שנפטרו לאחרונה: סלמאן דג'ש מכפר מע'אר וד'אהר זידאני, תושב עכו. על חייהם ותרומתם הספרותית כתב מוחמד עלי סעיד. במדור אשנב לשירה העברית החדשה – שיר מאת מירון ח. איזקסון בתרגומו של פרופ' נעים עריידי המנוח.

גם לספרות העולמית שמור מקום של כבוד בגיליון: "ברטולד ברכט והפילוסופיה של המהפכה בתיאטרון", פרי עטו של ריאד ח'טיב; ו"בלדת שלושת הנהרות" של פדריקו גרסיה לורקה בתרגומו של מוארד עססאס.

עוד כתבו בגיליון "אל-צלאח" האחרון: ד"ר נביה אלקאסם, ד"ר בוטרוס דלה, מוצטפא אלגמאל, סעוד ח'ליפה, אחמד צאלח גרבוני, חוסני ביאדסה, ודיע אמין, שאקר פריד חסן, פרופ' חסיב שחאדה, ד"ר יוסף בשארה, מחמוד ח'בזנא, יוסף צלאח ג'מאל, צאלח אחמד כנאענה וחוסין מהנא.

לקבלת הגיליון ולמנויים: אל-אמאני הוצאה לאור, ת.ד. 445, ערערה 3002600; או באמצעות הדוא"ל: alesla7@gmail.com

דורשים 100%

יו״ר הרשימה המשותפת, ח״כ איימן עודה (חד״ש), דורש לפצות את השכירים והעצמאיים ב-100% על אובדן הכנסה. השבוע (11.5) בישיבת ועדת העבודה והרווחה בראשות ח״כ עאידה תומא-סולימאן (חד״ש – הרשימה המשותפת), אמר: ״מי שיצא ממעגל העבודה כשכיר או כעצמאי חייב לקבל פיצוי של 100%. העובדים לא אחראים למה שקרה, אלה ההשלכות החברתיות והכלכליות של מגפת הקורונה״. ח״כ עודה הסביר שהדרישה כלולה בתוכנית הכלכלית ליציאה מן המשבר שפרסמה המפלגה הקומוניסטית הישראלית (מק״י) ערב ה-1 במאי (ר׳ במוסף המיוחד לגיליון 18).

לדברי ח״כ עודה, ״הלחץ הפרלמנטרי שלנו לא יספיק. מי שרוצה שינוי מהותי חייב להצטרף אלינו ברחובות״. עודה הזמין את הציבור להפגנות מול הכנסת השבוע, לקראת השבעת ממשלת הימין החדשה, וב-5 ביוני בתל אביב ״כדי להשמיע את זעקתנו: לא לסיפוח בגדה ולהעברת התקציבים לכיבוש ולהתנחלויות. לעם הפלסטיני קודם כל מגיע חופש, ולאזרחים המוחלשים מגיעים תקציבים״. ח״כ עודה הוסיף עוד דרישות חברתיות העולות מתוכנית מק״י להצלת הכלכלה: דמי אבטלה בגובה 100% מהמשכורת האחרונה והבטחת הכנסת יסוד בגובה 80% משכר המינימום.

נציג משרד העבודה והרווחה, מוטי אלישע, אמר בדיון: ״יש תחומים כמו תיירות והסעדה שבהם לא יחזרו העובדים לעבודה. אנחנו חושבים לעשות להם הסבות״. על כך הגיבה יו״ר הוועדה: ״זהו? סגרנו את המסעדות והתיירות לנצח? סגרנו את הענפים האלה? לא עדיף להחזיק את העובדים האלה מעל המים עד שהתחומים יחזרו לפעילות?״. נציג הארגון כוח לעובדים, עו״ד איתי סבירסקי, הדגיש בדיון: ״המדיניות של מדינת ישראל היא קמצנית ביותר. הקמצנות עכשיו תתנקם בנו אחר כך. צריך לדאוג להשארת העובדים במקום העבודה – ולא לפטרם או להוציאם לחל״ת״.

אירוע לציון יום הניצחון נערך ביער ע״ש הצבא האדום

אירוע לציון 75 שנה לניצחון על גרמניה הנאצית נערך בסוף השבוע (9.5) ביער ע״ש הצבא האדום בהרי ירושלים. האירוע התקיים כבכל שנה ביוזמת המפלגה הקומוניסטית הישראלית (מק״י), אך נערך הפעם בהרכב מצומצם עקב מגבלות מגפת הקורונה. באירוע השתתפו יו״ר הרשימה המשותפת ח״כ איימן עודה, מזכ״ל מק״י עאדל עאמר, וחברי הנהגת המפלגה ד״ר עבדאללה אבו-מערוף ואלי גוז׳נסקי.

יצוין שמק״י פרסמה גילוי דעת משותף לציון יום הניצחון יחד עם יותר מ-70 מפלגות קומוניסטיות ומפלגות פועלים מכל העולם. ההודעה המשותפת פורסמה באתר מק״י באנגלית וחתמו עליה, בין היתר, המפלגות הקומוניסטיות של מצרים, איראן, עיראק, טורקיה, כורדיסטן, סודאן וסוריה.

לקראת האירוע גם הפיקה מק״י בשיתוף עם ברית הנוער הקומוניסטי (בנק״י) שני תשדירים בעברית, בערבית וברוסית לציון הניצחון על הנאציזם והפשיזם. התשדירים זמינים לצפייה בעמוד הפייסבוק של חד״ש.

מאבקי עובדים בימי קורונה

פרק נוסף עלה לרשת בהפקת הפודקאסט ״גל חד״ש״: ריאיון עם ראומה שלזינגר, ראש מטה מרכז בכוח לעובדים, על התאגדויות עובדים בימי הקורונה, מאבקים תחת הגבלות רפואיות וההזדמנויות שהמשבר מביא עמו.

״גל חד״ש״ הוא פרויקט של סניף חד״ש תל-אביב: פודקאסט שבועי המארח דמויות מרכזיות מהשמאל הישראלי לשיחה בת 20 דקות. בשני הפרקים הקודמים בפודקאסט השתתפו מזכ״ל המפלגה הקומוניסטית הישראלית עאדל עאמר וסמנכ״ל שוברים שתיקה, נדב וימן. הפודקאסט זמין לשמיעה ביוטיוב, בספוטיפיי, באפל מיוזיק, בסאונד קלאוד, בגוגל פודקאסט ובפוקט קאסט.

חד״ש - החזית הדמוקרטית לשלום ושוויון

נגד ממשלת הסיפוח והקיפוח

הפגנה מול הכנסת בעת השבעת הממשלה

יום חמישי, 14 במאי, 12:30

מסרבות : דיון מקוון על סירוב בהקשר מעמדי

בהשתתפות עידן סלוצקר

יום חמישי, 14 במאי, 18:30

הרשמה לדיון: https://forms.gle/rnUSoXSVbrMPiHTb8

אקדמיה לשוויון

פאנל בנושא עתיד ההשכלה הגבוהה

בהשתתפות פרופ׳ יוסי דהאן, ד״ר הללי פינסון,
ד״ר גל לוי וטארק יאסין - מזכיר חד״ש סטודנטים

יום ראשון, 17 במאי, 20:30

זום: https://zoom.us/j/9758558760